

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ,
ΤΜΗΜΑ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΧΩΡΟΤΑΞΙΑΣ ΠΟΛΕΟΔΟΜΙΑΣ
& ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ**

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ**

ΜΑΘΗΜΑ: Οικονομικά Τουρισμού και Πολιτισμού

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟ ΕΤΟΣ 2018/2019, Υποχρεωτικό ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΕΞΑΜΗΝΟΥ

Μονάδες ECTS: 8

Πέμπτη 15:00-18:00, ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ, Αιθ. Α2

**ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΕΣ: Μιχαήλ Ζουμπουλάκης, Καθηγητής mzoub@uth.gr
Θεόδωρος Μεταξάς, Αν. Καθηγητής metaxas@uth.gr**

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

1. Σκοπός

Πρωταρχικός σκοπός του μαθήματος είναι να προσφέρει στους φοιτητές ένα συγκεκριμένο πλαίσιο κατανόησης της σημασίας των ποιοτικών τομέων, όπως ο τουρισμός και ο πολιτισμός στην ανάπτυξη και ανταγωνιστικότητα μιας γεωγραφικής περιοχής. Παράλληλα στο πλαίσιο του μαθήματος οι φοιτητές έχουν τη δυνατότητα να διαμορφώσουν μια ολοκληρωμένη άποψη για το καθεστώς ζήτησης και προσφοράς στον τουρισμό και πολιτισμό μέσα από τη χρήση και την ανάλυση παραδειγμάτων και πρακτικών. Επίσης, θα είναι σε θέση να γνωρίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό θέματα που σχετίζονται με τις ιδιαιτερότητες των τουριστικών-πολιτιστικών αγαθών αλλά και το πώς διαμορφώνονται οι εκτιμήσεις τάσεων, πώς οργανώνονται οι τουριστικές και πολιτιστικές υπηρεσίες και τι ρόλο διαδραματίζουν διαδικασίες όπως ο στρατηγικός σχεδιασμός και το μάρκετινγκ στην υποστήριξη των τουριστικών και πολιτιστικών προορισμών.

2. Περιεχόμενο

Το μάθημα έχει ως αφετηρία τον προσδιορισμό και την κατανόηση της τουριστικής – πολιτιστικής ζήτησης και προσφοράς επικεντρώνοντας στις βασικές οικονομικές θεωρίες. Στη συνέχεια αναπτύσσονται ζητήματα που αφορούν στην οργάνωση των τουριστικών και πολιτιστικών επιχειρήσεων, ενώ παρουσιάζονται και θέματα που αφορούν στις οικονομικές επιδράσεις του τουρισμού και πολιτισμού στην εθνική οικονομία. Στόχος είναι η κατανόηση των χαρακτηριστικών του τουρισμού και του πολιτισμού ως συντελεστών ανάπτυξης τόσο σε μικροοικονομικό όσο και μακροοικονομικό επίπεδο.

3. Χρονοδιάγραμμα

<i>αα</i>	<i>Ημερ.</i>	<i>Αντικείμενο</i>	<i>Διδάσκων</i>	<i>Βασική βιβλιογραφία</i>
1.	4/10/18	Παρουσίαση Μαθήματος	Ζουμπουλάκης, Μεταξάς	
	4/10/18	Διανομή περιγράμματος μαθήματος, Συζήτηση		

		για τις εργασίες		
2	11/10/18	Βασικές οικονομικές έννοιες και ορισμοί. Το εννοιολογικό περιεχόμενο του τουρισμού και του πολιτισμού. Η οικονομική διάσταση των τουριστικών -πολιτιστικών αγαθών.	Ζουμπουλάκης	Βαρβαρέσος, Σ. (2013) Λαγός, Δ. (2005) Tribe, J. (2011)
2	18/10/18	Ζήτηση αγαθών τουρισμού και πολιτισμού. Προσδιοριστικοί παράγοντες τουριστικής ζήτησης. Ελαστικότητες τουριστικής – πολιτιστικής ζήτησης.	Ζουμπουλάκης	Βαρβαρέσος, Σ. (2013) Λαγός, Δ. (2005) Tribe, J. (2011)
3	25/10/18	Χαρακτηριστικά και τυπολογίες των τουριστικών και πολιτιστικών αγαθών – Στοιχεία Τουριστικών και Πολιτιστικών αγαθών και διαμόρφωση ‘πακέτων’	Μεταξάς	Βαρβαρέσος, Σ. (2013) Λαγός, Δ. (2005) Centre for Economics and Business Research (2013)
4	1/11/18	Προσφορά τουριστικών και πολιτιστικών αγαθών. Κόστος παραγωγής. Βραχυχρόνια και μακροχρόνια παραγωγή. Βιωσιμότητα τουριστικών επιχειρήσεων.	Ζουμπουλάκης	Βαρβαρέσος, Σ. (2013) Λαγός, Δ. (2005) Tribe, J. (2011)
	2/11/18	Προθεσμία επιλογής θέματος εργασίας		
5	8/11/18	Αγορά και τιμές τουριστικών και πολιτιστικών αγαθών. Μορφές ανταγωνισμού και προσδιορισμός τιμών.	Ζουμπουλάκης	Βαρβαρέσος, Σ. (2013) Λαγός, Δ. (2005) Tribe, J. (2011)
	2/11/18	Προθεσμία επιλογής θέματος εργασίας		
6	15/11/18	Οικονομική οργάνωση των τουριστικών και πολιτιστικών επιχειρήσεων – Αλυσίδες, cultural industries, Tour Operators	Μεταξάς	Βαρβαρέσος, Σ. (2013)
7	22/11/18	ΑΕΠ, παραγωγική διάρθρωση τομέων ελληνικής οικονομίας και η θέση του τουρισμού, Εμπορικό Ισοζύγιο και ΙΤΣ, ο ρόλος των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών. Δημόσια έσοδα -δαπάνες	Ζουμπουλάκης	Βαρβαρέσος, Σ. (2013) Λαγός, Δ. (2005) Tribe, J. (2011)
8	29/11/18	Βασικοί Συντελεστές παραγωγής-διαμόρφωσης τουριστικών και πολιτιστικών πακέτων	Μεταξάς	Ηγουμενάκης, Ν. (2007)
	6/12/18	ΑΡΓΙΑ (ΑΓ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ)		
9	13/12/18	Υποχρεωτική διόρθωση εργασιών	Ζουμπουλάκης,	
10	20/12/18	Διαμόρφωση τουριστικών και πολιτιστικών αναγκών – κίνητρα και καταναλωτική συμπεριφορά	Μεταξάς	Βαρβαρέσος, Σ. (2013) Λαγός, Δ. (2005) Centre for Economics and Business Research (2013)
	20/12/18	Υποχρεωτική διόρθωση εργασιών	Μεταξάς	
11	10/1/19	Μέθοδοι και εκτίμηση τουριστικής και πολιτιστικής ζήτησης – Η σημασία των πρωτογενών και δευτερογενών δεδομένων	Μεταξάς	Βαρβαρέσος, Σ. (2013) Λαγός, Δ. (2005) Ηγουμενάκης, Ν. (2007)
12	17/1/19	Διεθνής διάσταση του τουρισμού και πολιτισμού – Διεθνείς τουριστικές αγορές - Μελέτες περίπτωσης - Πολιτιστικός τουρισμός και ανάπτυξη – Διεθνής πραγματικότητα	Μεταξάς	Βαρβαρέσος, Σ. (2013) Ηγουμενάκης, Ν. (2007) Τσάρτας, Π. (2010) Richards, G. (2005)
13	25/1/19	Τουρισμός, Πολιτισμός και επιδράσεις στην εθνική οικονομία – Η προστιθέμενη αξία – Η μακροοικονομική θεώρηση - Η Ελληνική περίπτωση	Μεταξάς	Βαρβαρέσος, Σ. (2013) Λαγός, Δ. (2005)
	Περίοδος εξετάστ.	Εξετάσεις & παράδοση όλων των εργασιών	Ζουμπουλάκης Μεταξάς	

4. Διδακτικές και μαθησιακές μέθοδοι

Το μάθημα συνδυάζει:

- διαλέξεις
- εκπόνηση ατομικών εργασιών
- σεμινάριο παρουσιάσεων εργασιών

Το υλικό του μαθήματος (σημειώσεις, άρθρα, διαλέξεις, πρόσθετη βιβλιογραφία, αναθεωρημένο περίγραμμα, ανακοινώσεις κ.λπ.) θα μπαίνει στο e-class.

Θα πραγματοποιηθούν μια σειρά διαλέξεις των διδασκόντων και θα γίνει 1 οργανωμένη διόρθωση της εργασίας με την παρουσία όλων των φοιτητών. Αυτές θα έχουν το χαρακτήρα της παρουσίασης και της συζήτησης της μέχρι τότε δουλειάς. Στο τέλος του εξαμήνου οι φοιτητές θα παρουσιάσουν στο σεμινάριο ένα θέμα το οποίο θα συζητείται από όλους. Η πρόταση για το θέμα της εργασίας θα πρέπει να υποβληθεί το αργότερο στο 5^ο μάθημα.

Στον πίνακα που ακολουθεί αναφέρονται ορισμένα θέματα εργασιών. Υπάρχει και η δυνατότητα πρότασης άλλων θεμάτων από τους φοιτητές (μετά από συνεννόηση με τους διδάσκοντες). Η βιβλιογραφία των θεμάτων θα επιλεγεί από τους φοιτητές. Το περίγραμμα και η βασική βιβλιογραφία (το πολύ τρεις πηγές) θα παραδίδεται πριν την παρουσίαση και θα μοιράζεται σε όλους. Το τελικό κείμενο θα υποβληθεί (σε 1 έντυπο και σε δύο CD τα οποία θα περιλαμβάνουν και την παρουσίαση) την ημέρα των εξετάσεων και θα πρέπει να έχει έκταση 5000 (ελάχιστο) - 6000 (μέγιστο) λέξεων. Η έκταση θα αναγράφεται στο εξώφυλλο της εργασίας, ενώ και στο CD θα αναγράφεται το ονοματεπώνυμο του ατόμου και ο τίτλος της εργασίας. Το χρονικό όριο της παρουσίασης θα καθοριστεί από τον αριθμό των φοιτητών που θα επιλέξουν το μάθημα

Ενδεικτικά θέματα ατομικών εργασιών

Θέμα	Υπεύθυνος Διδάσκων
1. Το Bollywood ως παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης της Ινδίας	Θ. Μεταξάς
2. Μοντέλα μέτρησης τουριστικής ζήτησης και συγκριτική ανάλυση	Θ. Μεταξάς
3. Ο Τουρισμός ως βαριά βιομηχανία της Ελλάδας: Η περίοδος 1980-2010	Θ. Μεταξάς
4. Συγκριτική ανάλυση των θεωριών κινήτρων της τουριστικής ζήτησης	Θ. Μεταξάς
5. Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη (Corporate Social Responsibility) στον πολιτιστικό / τουριστικό τομέα στην Ελλάδα	Θ. Μεταξάς
6. Yacht Tourism ως παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης της Κροατίας	Θ. Μεταξάς
7. Μουσειακοί – Αρχαιολογικοί χώροι στην Ελλάδα: Μια ανασκόπηση της ζήτησης από το 1990 έως το 2010	Θ. Μεταξάς
8. Πολιτιστικές Βιομηχανίες (Cultural Industries) στην Ευρώπη και οικονομική ανάπτυξη: Συγκριτική ανάλυση μεταξύ 2 χωρών της επιλογής σας	Θ. Μεταξάς
9. Το τουριστικό προϊόν της Ελλάδας από τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο ως σήμερα: Ανασκόπηση βιβλιογραφίας	Θ. Μεταξάς
10. Μεγάλα Γεγονότα (Mega Events) και οικονομική ανάπτυξη: Μελέτη περίπτωσης η Λισαβόνα, Πορτογαλία	Θ. Μεταξάς
11. Αρχαιολογικοί Χώροι και τοπική/ περιφερειακή ανάπτυξη: Ελλάδα	Θ. Μεταξάς
12. Γαστρονομικός Τουρισμός και διαστάσεις οικονομικής ανάπτυξης: Μια ελληνική περιφέρεια	Θ. Μεταξάς
13. Τουριστική ανάπτυξη στην Μέση Ανατολή: Σύγκριση δυο χωρών	Θ. Μεταξάς
14. Θρησκευτικός τουρισμός και οικονομική ανάπτυξη στα Βαλκάνια	Θ. Μεταξάς
15. Τουρισμός Κρουαζιέρας: Δυνατότητες ανάπτυξης στην Ελλάδα	Θ. Μεταξάς
16. Η συμβολή του τουριστικού τομέα στην οικονομική ανάπτυξη	Μ. Ζουμπουλάκης
17. Ο ρόλος του δημόσιου τομέα στην ανάπτυξη της τουριστικής βιομηχανίας. Συγκριτική μελέτη.	Μ. Ζουμπουλάκης
18. Τάσεις του παγκόσμιου τουρισμού	Μ. Ζουμπουλάκης
19. Προτάσεις δημιουργίας θεματικών πολιτιστικών πάρκων	Μ. Ζουμπουλάκης

20. Μορφές αγοράς στην τουριστική βιομηχανία	Μ. Ζουμπουλάκης
21. Αποτίμηση του κλάδου παραγωγής πολιτιστικών αγαθών	Μ. Ζουμπουλάκης
22. Το θέατρο ως παράγων οικονομικής ανάπτυξης	Μ. Ζουμπουλάκης
23. Η επίδραση του πολιτισμού στον τουρισμό	Μ. Ζουμπουλάκης
24. Η επίδραση του τουρισμού στον πολιτισμό	Μ. Ζουμπουλάκης
25. Ο κλάδος της δημιουργικής οικονομίας στην Ελλάδα	Μ. Ζουμπουλάκης
26. Αγροτουριστικές επιχειρήσεις	Μ. Ζουμπουλάκης

5. Μέθοδοι αξιολόγησης/ βαθμολόγησης

Ο τελικός βαθμός του μαθήματος προκύπτει ως εξής:

Παράδοση ή/και παρουσίαση εργασίας:	40%
Εξετάσεις	50%
Ενεργός συμμετοχή στο μάθημα	10%

Η παράδοση και η παρουσίαση της εργασίας, όπως και η συμμετοχή στις εξετάσεις, είναι υποχρεωτικές προκειμένου να θεωρηθεί ότι ένας φοιτητής έχει περάσει το μάθημα.

6. Βιβλιογραφία (με * σημειώνεται η βασική βιβλιογραφία)

Ελληνόγλωσση

*Ανδριώτης, Κ. (2005) *Τουριστική Ανάπτυξη και Σχεδιασμός*, Σταμούλη, Αθήνα.

*Βαρβαρέσος, Σ. (2008/2013) *Οικονομική του Τουρισμού*, Προπομπός, Αθήνα.

*Bull, A. (1991/2002) *Τουριστική Οικονομία*, Κλειδάριθμος, Αθήνα.

Ηγουμενάκης, Ν. (2007) *Τουριστική Οικονομία*, Interbooks, Αθήνα

*Λαγός, Δ. (2005) *Τουριστική Οικονομική*, Κριτική, Αθήνα.

Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων Στοιχεία και Αριθμοί, Έκδοση 2010 κ.ε.

*Τσάρτας, Π. (2010) *Ελληνική Τουριστική Ανάπτυξη*, Κριτική, Αθήνα

Ξενόγλωσση

Ashley, C., De Brine, P., Lehr, A. and Wilde, H. (2007) *The Role of Tourism Sector in Expanding Economic Opportunity*, Economic Opportunity Series, Harvard Business School

Bahar, O., Kozak, M. (2008) *Tourism Economics: Concepts and Practices*, Nova Science, Hauppauge NY.

Blaug, M. (2001) Where are we now on Cultural Economics?, *Journal of Economic Surveys*, 15(2):123-143

*Centre for Economics and Business Research (2013) *The contribution of the arts and culture to the national economy*, CEBR, London.

Chen, L-J. and Chen, S-J. (2011) The motivations and expectations of international volunteer tourists: A case study of “Chinese Village Traditions”, *Tourism Management*, 35, 435-442

Dómcke, C. and Gnedovsky, M.(2013) *The Social and Economic Value of Cultural Heritage*, EENC Paper, July

Dwyer, L., Forsyth, P. (eds) (2006) *International Handbook on the Economics of Tourism*, Edward Elgar, Cheltenham.

European Travel Commission (2012) *European Tourism 2012 – Trends and Prospects*, Quarterly Report, Q1/2012, Brussels, April

Falser, M. (2001) *Industrial Heritage Analysis*, UNESCO World Heritage Center, Asia-Pacific Region

*Galloway, S. and Dunlop, S. (2007) A Critique of definitions of the Cultural and Creative industries in public policy, *International Journal of Cultural Policy*, 13(1):17-32

Guiso, L. Sapienza, P. and Zingales, L. (2006) Does Culture Affect Economic Outcomes? *Journal of Economic Perspectives*, 20(2):23-48

*Hesmondhalgh, D. and Pratt, A. C (2005) Cultural industries and cultural policy. *International journal of cultural policy*, 11 (1). pp. 1-14.

Iannantuono, G. (2007) Cultural Industries, European Commission,

- file:///dg4bxlh/earchive/CPdossiers/Cult/Culturalindustries.htm (1 of 36) [12/11/2007 11:42:12]
- Kapiki, S. (2012) Current and Future Trends in Tourism and Hospitality. The Case of Greece, *International Journal of Economic Practices and Theories*, 2(1):1-12
- *Kerstetter, D., Confer, J. & Bricker, K. (1998) Industrial Heritage Attractions: Types and Tourists, *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 7(2):91-104
- Kim, H-Y. (2013) An Assessment of Sport Event Tourists' Motivation with a Framework: A Case Study at a Southeast Conference Football Game, *Journal of Tourism, Research and Hospitality*, 2(2):1-7
- Kozak, M. (2002) Comparative analysis of tourist motivations by nationality and destinations, *Tourism Management*, 23(3):221-232
- *Licciardi, G. and Amirtahmbasebi, R. (2012) *The Economics of Uniqueness*, Urban Development Series, World Bank, Washington, D.C
- Loukaitou-Sideris, A. and Soureli, K. (2012) Cultural Tourism as an Economic Development Strategy for Ethnic Neighborhoods, *Economic Development Quarterly*, 26(1):50-72
- Milne, S. and Ateljevic, I. (2001) Tourism, economic development and the global-local nexus: theory embracing complexity, *Tourism Geographies*, vol. 3(4):369-393
- OECD (2009), "Chapter 8: Temple Stay Programme, Korea", *The Impact of Culture on Tourism*, OECD, Paris, pp. 115-127.
- Petropoulos, C., Nikolopoulos, K., Patelis, A. and Assimakopoulos, V. (2005) A technical analysis approach to tourism demand forecasting, *Applied Economic Letters*, 12, 327-353
- *Richards, G. (ed.) (1996) *Cultural Tourism in Europe*. CABI, Wallingford, UK
- Robinson, M. and Picard, D. (2006) *Tourism, Culture and Sustainable Development*, UNESCO, Paris
- Shan, S. (2014) Chinese cultural policy and the cultural industries, *City, Culture and Society*, <http://dx.doi.org/10.1016/j.ccs.2014.07.004>
- Song, H. and Li, G. (2008) Tourism demand modelling and forecasting—A review of recent Research, *Tourism Management*, 29(2):203-220
- Stabler, M., Papatheodorou, A., Sinclair, T.M. (2010) *The Economics of Tourism*, Routledge, London.
- UNESCO (2012) *Measuring the economic contribution of cultural industries: A review and assessment of current methodological approaches*, Framework for Cultural Statistics Handbook no. 1, Montreal, Canada
- Towse, R. (2010) *A Textbook of Cultural Economics*, Cambridge University Press, Cambridge.
- *Tribe, J. (2011) *The Economics of recreation leisure and tourism*, Routledge, London, 4th edition.
- Wong, M., Gheung, R. and Wan, C. (2013) A Study on Traveller Expectation, Motivation and Attitude, *Contemporary Management Research*, 9(2):169-186
- Zacharatos, G. (2013) *Performance of Greek Tourism and developments in the basic figures of the Greek Hotel Market*, Research Institute for Tourism, Athens

Επιστημονικά Περιοδικά του κλάδου
Tourism Economics,
Journal of Cultural Economics,
Annals of Tourism Research,
Museums Management and Curatorship,
Current Issues in Tourism,
International Journal of Cultural Studies,
International Journal of Politics,
Culture and Society

Βάσεις

Econlit journals, Science Direct, Scopus, Google Scholar, MPRA Working Papers